

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hutinka Sándor.

SZERKESZTŐSÉG:

Sz.-Somlyón az ev. ref. papi háznál, hová a kéziratok,

Kiadóhivatal:

városi, főjegyzői iroda, hová az előfizetések és hirdetések

küldendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Még egy pár szó az új tanévre.

Új iskolai év kezdetén vagyunk. Az iskolák ajtóit tárva, a tudomány szomjas ifjuság előtt. Alkalma nyílt a muzsák kis seregének hallgatni a professorok tervszerű oktatását, melyek míg egy részről a szépen fejledező lelket nemesítik, másrészt az ésszt erősítvén, ismeretekben gyarapítják. Minden jóindulatu szülőknek egyik élet symptomája a miért harczol s az anyagiak gyűjtésében fáradozik az, hogy gyermekét neveltetethetvén, lehetőleg a művelt igényeknek megfelelő színvonalra emelje. Szilágy-Somlyó város tekintettel volt ez igényekre s ma iskolái — azok felszerelése és rendezése körül népesebb és módosabb városoknak is mintaképül szolgálhat. Ugy látszik törvényhatósága felfogta a népnevelés nagy ügyét s ennek megteremtésében hozott méltó áldozatot. Átlátta azt, hogy minden polgárnak „hazafiasan kell gondolkodni, okosan tudni és erkölcsösen érezni.”

Nem is kell mondanom, hogy ez áldozatok jövőre nézve mily nemes gyümölcsöt teremhetnek, ha mindenkinek felett tekintetbe vesszük azt, hogy az iskoláknak itt mily nemes a missiója.

Politizálni látszom bár, elvem nem az; — de proclamálháttni-e ezt politikának, a mi minden honpolgárra nézve kötelező. Büszkesége az minden tanítónak, ha hazafiasan nevelhet, ha ily irányban felkarolja a közszellemet úgy, mint azt követeli maga a kor. Mert a miként az egyéniség nagyban befolyásolja a helyes nevelést, úgy a kezdetleges actustól is sok függ, — mivel ezek irányt adnak a gyermek további életének. Minden bizonnal tekintettel vagyunk a rendes történelmi alakulásokra, már csak azért is, mivel még kezdetén vagyunk az újabb nevelési rend-

szer incarnatiojának s mondhatnám önálló pædagogikiánk még zsenge korát éli.

Ha valamikor, ma bizonyára utalva vagyunk arra: hogy okosan tudni jelszó lengje át nevelésünket. Hiszen nekünk még továbbra is meg kell mutatni a világnak, hogy érdemesek vagyunk az életre, — lépést tudunk tartani a szomszéd államok culturalis törekvéseivel, van érdemünk és erőnk csatlakozhatni a művelt nyugathoz. E factumot az iskola teszi felfoghatóvá, ültetheti át a nép alsóbb rétegébe, hol meg kell értetni azt, hogy a magyar a folytonos emelkedéssel tarthatja fenn magát Európa szívében. Hogy pedig az életre érdemes, mutatja az, — hogy egészséges és életre való nép, mely magára hagyatva rövid idő alatt bebizonyította fejlődési és művelődési képességét.

Közművelődésünk főszekőze a népnevelés; ezt kell hova-tovább vinni előre, így az igények szerint jobban megoldhatja feladatát, mert tényezője a nemzeti élet s a művelt társadalomnak.

Okosan tudni, erre van szükségünk, mert bizony, mostoha viszonyok nehezettek a nemzetre. Diadalt ül a schlendrianismus, minden egyszerűségről reklamot csinál, aztán — hogy még ennél is könnyebb tegye terve kivitelét, különféle, variatiookban iparkodik rászédni népünket. Feltűnő a szüksége annak, hogy az ember legyen erős és ügyes, lelke pedig értelmes és eleven; és a mi existenciájának feltétele, tényeiben tudjon elég erélyt kifejezni. Valóban az iskolának feladata nagymérvű ma, azért a tananyagok is rohamosan emelkednek, s nem lehet bámulni, ha az igények növekedésével a tanító munkája is nőttön nő. Mert hiszen ő finom tapintattal kelti fel az alvó erőket, szakügyességgel ápolja a szívet és lelket, a mi megteremti az emberiség jövő jólétét s boldogságát. Irányt ad a fejlődő lé-

leknek, irányt s nemesülést az érzelmeknek, melyeknek tulkapásait mérsékli, aztán ha nagyobb mérvet öltenének, azt zabolázza. Megismerteti őt az Istennel s lelkébe önti azt, hogy ő embernek lett teremtvé, — le álcázva az állhumanizmust, megismerteti az álprofétákkal, kik a vallásfelekezetek tételei s a közérzés ellen magasra ágoszkodnak, kik fajkiválásokat constataálnak s a szerint mérlegelik az emberi méltóságokat. A tiszta erkölcsnek elveti magvát a szivtalaján, elveti azért, hogy jövőben erősebbé tegye a kapesot, mely a nemzet individumait egy nagy társadalomban összetartja.

Öröm s szép remények között halad most az iskolára hivatott gyermek a jámbor szülő oldalán. Minő szép látvány, a tanhelyiségek előtt egy-egy ily csoport. — Mennyi új harczosa támad a tudománynak és válik be oda. Aztán a mi ezélt ér mennyire átalakul, melyet részint az ismeretek gyűjtése, részint az élet viszonyok, harczok tesznek olyanná.

Jönnek a vidékről a tudományra praedestínált ifjak, szép számban népesítik be a tanintézetek tiszta és tágas termeit, ez annál örövendesebb, mennyivel inkább tudjuk, hogy a jó hírű intézeteknek characterét nagyban emeli az is, hogy a vidék mily számban bírja contingenssel ellátni azokat.

Vannak aztán elég humanisták, azokra aggodalom nélkül bizhatni a gyermek gondozását, mindazonáltal hálás thema megemlíni a takarót azok felett, kiket az állhumanizmus, a közönséges érdek vezet a nagyreményű események gondozásában. Pedig a házi nevelés, fegyelem, szorgalom, tisztaság és rendszeretetrei kellő felügyelet hiány a nevelés-oktatás kárával történik, a mi végre is veszélybe sodorja a gyermekeket.

Nem lehet aztán bámulni, ha az ilyen féle spekulánsok, a kevésbé körül tekinteni tudó vi-

TÁRCZA.

IDYLL.

Lombok alatt, a hús folyam partján,
Gyakran ült egy ifju és egy leány,
Búgó habok futását szemlélve
Meg-megeredt ajkaik beszéde.
... Szép volt a lány és az ifjú deli.
Arczuk édes reménységgel teli,
S a mint néztek, suttogtak vagy szóltak,
Bűv varázsa támadt szemnek, szónak,
Körültök az álmódó természet
Figyelte csak az édes beszédet

De egyszerre, hangja kél a csendnek,
S méla csendbe' édes szavak csengnek,
Ingó füzek csókra áhitozva
Hajladoznak a kaczer habokra, —
A napsugár csillogó mezében
Kéjelegve villan fel a réten,
S az ibolya rejtekéig jutva,
Mintha titkon valamit süttogna
Lepke űzi lepkéjét a légben, —
Szikakötő bohó tánczra lebben,
S a dolgos méh szinte önfeledten
Szeretkezik nyíló rózsá keihen.

A kik előbb, oly buzgón csevegtek:
Ifju és lány hallgatagga lesznek, —
Szívök vére arcaikra árad,
Égő szemük csak egymásig láthat,

Piros ajkuk tehetetlen, reszket ...
— Lélekzetet is csak félve vesznek, —
Fű, fa, virág közli lelkök álmát,
A szerelem, kerüli a lármát

Kolozsvártt, 1886. szept. 11.

Sidoli V.

Ne bántsatok ...

Ne bántsatok! Minden vigasz
Keserűség már énnekem,
Reményem sincs, hogy valaha
Árva szivem boldog legyen.
Néma, mély szivem fájdalom,
S a sok fájó, édes emlék
Fel-felujul. Ugy zokogok
Rajtok mintha gyermek lennék.

Űz a bánat, megyek, futok
A szomorú temetőbe.
Ott nyugszik szép álmaimnak,
Szív-világom letűnt képe.
Ráborulok egy jeltelen,
Árván maradt kis halomra,
Fennt a madár vig dalával
Felel fájó sohajomra.

Pusztá a sir, könytől ázott,
Virágok nem nyílnak rajta,
Szomorúfüz titkon susog,
Lombját a gypágyra hajtva.
Elpanaszlom, mi fáj nekem,
S rá visszasug egy hang lágyan:
„Jer, jer ide szegény beteg,
Oszd meg velem kemény ágyam!”

Ács Géza.

A redakezio estélye.

— Reminiscentiák. —

Nekünk, vidéki ujságíró „ténsturaknak“, a kik hétről-hétre törjük magunkat azért, hogy a mi kedves olvasóink s még kedvesebb előfizetőinknek friss ujsággal szolgáljunk, — néha ám magunk felé is fordul a kezünk. A bőbeszédű vidéki levelezők és szünidőre haza került diák gyerekek rimes nyögéscseléseitől agyon zaklatott mivoltunknak felderítésére csinálunk egy jó boros vacsorát s leszállva az amurgy is magas Olympról, hova oly gyakran citálgatnak bennünket az agyon secundázott nebulók, megkísértjük Gallileivel, hogy hát ... mégis, csakugyan mozog a föld?

Miután a mi „mesterünk“, a mi büszkeségünk, oda hagyta a füledt légkörű Pestet s szegre akasztva egy perczre az országos kisdedek ügyes-bajos dolgait, lejött hozzánk egy kis ádülést keresni a balzsamos levegőjű Magura tövébe, — nem-e keresztényi kötelesség volt tőlünk őt kiábrándítani abból a balhiedelméből, hogy itten — pihenést talál? De sőt igen is. Be kellett vele ismertetnünk azt, hogy a „kisdedek“ nem éppen olyan veszedelmes portékák, mint mi, a kik a kisdedeknek a pja i vagyunk. Könnyen levonható conclusió ebből az, hogy a mester ezután még inkább fog ragaszkodni az ő kisdedeihez.

A főszerkesztő összehívott minket, hogy a szerkesztőség se maradjon el az alkalmatlankodók közül és elmentünk tisztelkedni.

Magam mint afféle közlegény-journalista félénken sompolyogtam be a deputatio közt, már előre szepegeve a szigorú tekintetű ezredestől. Ám

déki előtt elvesztik a hitelt Pedig nem kedves állapot elveszteni a bizalmat, melylyel szülő helyett — szülő, gondozó helyett — gonzója lebet a pajzán muzsa fiainak.

Megkezdődött tehát az új iskolai és vele együtt a pezsdülő élet. Beköszöntött az iskolai szigor, úgy az oktatás, mint a fegyelemben, a mi lélektani consequentiával azon van, hogy a modern iskolai törvények intentioit érvényre emelje, hogy építsen — sem mint tartson.

Igy remélhető lesz mindenütt, hogy kevesbűlni fognak a közönségesek és gyarapodni a kiválóbb tehetségek, — mi fényes bizonyítéka lesz a gyermeki kedély éberségeinek, munkárai hajlama és vallás erkölcsi érzékének.

Fejér Damaszczen.

Gazdasági egyleti közgyűlés.

A szilágy-somlyó-vidéki gazdasági egylet szept. 3-ik napján a városház tanástermében tartotta meg a tagok kevés száma miatt aug. 20-án meg nem tarthatott közgyűlést.

Elnöklő igazgató sajnálatának adott kifejezést a felett, hogy gazdasági egyletünk tagjai nem érdeklődnek eléggé az egylet működése s megszilárdulása iránt. Sajnálatos említi fel, hogy az egyleti élet pangása vidékünk közlekedési elszigeteltsége s gazdasági rosz viszonyain alapuló általános anyagi elmaradottság, mondhatni elszegényedés s a közterheknek az elviselhetetlenséggel határos nagy voltában találja indokolását.

De éppen azért minthogy összetartással, közös egyetértéssel az egyleti élet fejlesztésével a gazdasági nyomorító állapotokon a gazdasági terhes viszonyokon könnyebben segíthetünk, az egyleti tagokat a gazdasági egylet ügyeinek felkarolására, tagok gyűjtésére, a gyűlések látogatására, szellemi és anyagi támogatására hívja fel s a megjelent tagoknak tanúsított érdeklődésükért köszönetét fejezve ki, a gyűlést megnyitottak nyilvánította s egyleti titkár felhívta az egylet 1885. évi tevékenységéről szóló titkári jelentés felolvasására. Erre felolvastattott e lapnak múlt számában közlött titkári jelentés.

Mely jelentés tudomásul vétetett s az egylet igazgatóságának a rendelkezésre állott csekély pénztári állásra való tekintettel teljesített buzgó fáradozásaiért jegyzőkönyvileg elismerés és köszönet szavaztatott.

Kimondta egyszersmind a közgyűlés, hogy tekintettel az egylet kevés bevételeire, tekintettel azon sajnós körülményre, miszerint a földm. ministeriumtól számba vehető segélyre nem számíthatunk, versenyek és kiállítások pedig nagyobb pénzbeli kiadásokkal járnának — a folyó évben és mind addig, míg az egyleti pénztár kedvezőbb helyzetbe nem jön, az egylet kiállításokat és versenyeket nem fog rendezni.

Kimondta továbbá a közgyűlés, hogy miután vidékünk legfőbb és a helyi viszonyokra való tekintetből pótolhatatlan jövedelmi forrását a szőlőművelés képezi, — tekintettel azon körülményre, miszerint vidékünkön a phylloxera nemcsak általánosan elterjedt, sőt több helyeken a szőlő ültetvényeket már teljesen megsemmisítette: az egylet működését teljes erővel és legelső sorban az amerikai phylloxerának ellentálló szőlőiskola felállítására s fejlesztésére irányítandja, — s utasítja az igazgatóságot arra, hogy az amerikai szőlőiskola berendezésére nézve minden lehető lépéseket megtegyen s erre nézve a helyi viszonyok felfejtése mellett a magas kormány támogatását is kérje ki.

Részint hogy a szőlőiskola berendezési s fenntartási költségei fedezhetők legyenek, részint pedig hogy a gazdasági egylet tagjai, kik az egylet fennállását s a

szepegésemet csakhamar eloszlatja a barátságos fogadtatás, a melyben részesültünk. Még igen finom szilvioriummal is kínáltak (a melyet szép, gyöngéd kacsó öntött metszett pohárba), arra pedig porhanyós téstával, a melyben apró fekete pettyek voltak. Az egyik collégám nem szokott téstát enni, azt nyájasan kínálta az érdemes író:

— Tessék, tessék, hiszen úgy is szereti a nyomtatványokat. És ez itt épen olyan; — a sárga alap finom japáni papír, rajta a fekete pontok pedig a betűk.

Szívélyesen bucsúztunk el s hiszem, hogy a mester meg volt győződve róla, mikép velünk egyszer mindenkorra leszámolt.

Keserű csalódása lehetett azonban, a midőn egyszer csak kapja a meghívót „egy kis barátságos vacsorára.”

Mintha láttam volna elsötétülni szellemes arcát és hallottam volna felsohajtani kinosan, fájdalmasan:

— Szegény kisdedeim! Ti legalább nem rendeztek még barátságos vacsorákat!

*

A f. hó 9-én virradtunk fel a „nagy napra.”

És tessék el hinni, hogy nem a liba pecsenye, nem a pörkölt, nem az almás béles és nem a turós haluska (pedig tagadhatlanul jó volt) szaga az a mi nagygyá és emlékezetessé teszi azt a pár órát, a melyet — hol is lett volna méltóbb helye? — a Muzsák templomában ezuttal eltöltöttünk. Nem; — emlékezetessé teszi a szellemesen, kedélyesen eltöltött idő, melyet egy nagy szellem körében ámulattunk.

szőlőiskola létesítését anyagi és szellemi hozzájárulással segítik, némi elismerésben és bármily csekély mérvű anyagi kedvezményben is részesíttessenek, s hogy ez által az egyleti tagsági illetményeik pontosabb befizetésére, — azon gazdák pedig, kik eddig az egylet tagjaivá be nem iratkoztak, a beiratásra némi ösztönzést nyerjenek, már most kimondja a közgyűlés azt, hogy az amerikai szőlőiskolából akár sima, akár gyökere vesszőket, mindaddig, míg az egylet tagjai részére szükségelt mennyiség ki nem elégítettetik, nem tagok részére kiadni nem fog.

Kimondja továbbá, hogy azok, kik az amerikai szőlőiskola berendezési s fenntartási költségeihez rendes tagsági illetményeiken felül is hozzájárulnak, a hozzájárulási összeg arányában, a tagsági illetményeiken felül hozzá nem járuló egyleti tagok pedig csak az általuk ténylegesen befizetett illetményeknek megfelelő arányban a nem tagok felett tetemes árkedvezményekben lesznek részesítendőek.

Az akirási ívek kibocsátására és az ajánlati összeg minimumának, a kedvezményeknek megállapítására az igazgatóság bízott meg.

Közelebbi két év szomorú meggyőződésévé érlelte meg az egyesület tagjainál azon tapasztalatot, miszerint a phylloxera pusztításait az amerikai ellentálló alanyokra oltással teljesen ellensúlyozni nem lehet s így vidékünkön igen sok terület, mely ez idő szerint szőlővel van beültetve, fekvésénél s talajminőségénél fogva a szőlő kipusztulása esetén kizárólag csakis gyümölcsfával beültetés által leendő értékesíthető s hasznosítható. — Ezen indokból — tekintve, hogy vidékünk a gyümölcstermesztésre úgy talaja, mint éghajl viszonyainál fogva is a természetből „talva van, — a gyümölcstermesztésre különösen felhívja az igazgatóság figyelmét.

Elismeréssel veszi tudomásul az igazgatóságnak csikómezes iránt tett intézkedéseit, s habár ez évre kívánt eredmény elérhető nem is volt, megbizva az igazgatóságot, hogy a csikómezes alakítására jövőre a lépéseket tegye meg s ha az egylet pénztári állása engedni fogja a bejelentések bevárása nélkül előre csikó legelőt béreljen.

A pénztári számadás 1065 frt 18 kr. bevétellel szemben 1042 frt 79 kr. kiadással s így 22 frt 39 kr. pénztári maradvánnyal közgyűléssileg elfogadtatott, a pénztárnok Farkas Ferencz az 1885-ik évi decz. 31-ik napjáig a számadás terhe alól feloldotatott.

A részvénydíj és alapítványi kamat hátralék tetemesen felszaporodván, igazgatóság utasított, hogy a tagsági díj hátralékok, csikó legeltetési díjak és alapítványi kamatok behajtása körül az alapszabályok értelmében szigorúan járjon el s a hátralékokokat peresítse be, — különösen az alapítványokat biztosítani igyekezzék.

Az 1886. évi költségvetés 1726 frt 39 kr. bevétellel s ugyanannyi kiadással lett megállapítva. Ezen költségvetésben foglalt kiadások legnagyobb részben az amerikai szőlőiskola és gyümölcsiskola berendezésére vannak előirányozva. A fűdézett között 500 frt államsegély is felvétel. Vajha meggyőződnek a földm. minister ő nagyméltósága; ezen csekély állami segély szükséges voltáról, — vajha nem hallgatna vidékünk roszakarói tanácsára, kik ezen szőlőiskola berendezését eddig is megakadályozták.

Bemutatván az „Első magy. ált. biztosító társaság”-nak egy „magyar gazdák jégbiztosító szövetkezetére” vonatkozó programja, — a gazdasági egylet közgyűlése örömmel fogadta a jégbiztosításnak szövetkezeti alapon való átalakítása módozataival való megismertetést, s elismerve egyfelől, hogy az első magyar ált. biztosító társaságot a jégbiztosítási ügynek szövetkezeti alapon való felkarolására hazafias szándék vezette, — elismerve, hogy a jégbiztosítási szövetkezet által a kölcsönös biztosítás eszméje van megvalósítva, tekintetbe véve, miszerint az első m. ált. bizt.

A mint a lap érdemes barátai megjelentek, P. Szathmáry Károly ur után küldöttség ment, hogy társaságunkba vezesse. Lelkes „éljen”-nel fogadtuk őt és kezdetét vette a vacsora, a mely a szokásos banquetektől abban is különbözött, hogy az ételek nélkülözték az — ehetetlenséget s bizony roszul járt az, a ki már otthon vacsorált.

A harmadik fogásnál Nagy László szerkesztő fel állt és — mondjam-e, hogy nagyon szépen, nagyon sikerülten? — poharat emelt az „est hőisére”, ki távol élve szülő földjétől, megmaradt szívvel lélekkel nekünk.

P. Szathmáry Károly meghatottan köszönte meg a szíves figyelmet és szívet lelket megragadó beszédben válaszolt. Ezt a helyet — ugymond, — a melynek „bérceiről” a lehulló eső által hordott minden fővényszemben drága őseinek hamvát véli felismerni s azok minden egyesében azok mindannyiját tiszteli, — elfeledni sohse fogja!

A köznapias tósztoktól egészen elűtő, eme eszmékben gazdag köszöntő mindenkit megragadott. S a végén, midőn a lap alapító tagjait éltette, a felzuduló éljen egyedül a szónokot illette ismét.

Gencsy Sándor polgármester a lapra és annak szerkesztőire emelt poharat csinos beszédben, alkalmat adván vele a kitűnő írónak, hogy újból beszéljen. Azzal a szellemes indokkal ugyanis, hogy a Gencsy polgármester által összekötött csokrot szétbontja, — hogy újból összekösse, a szerkesztői tagokat külön-külön éltette. Éltette Nagy László fő szerkesztőt, kinek a neve és ő maga valóságos anacronizmus: Nagy a neve — kicsi a termete; kicsi a termete, de nagy mint író, mint szónok, mint társadalmi ember. S miután mindnyájunkra tudott

társaság a jégbiztosításból befolyó jövedelmekről a biztosító gazdák javára lemondott s az ügylet kezelését csekély jutalékért közvetíti. —

tekintetbe véve, hogy a kárbecslések a lehető legszolidabb alapra fektetvük, —

tekintetbe véve, hogy a jégbiztosítási szövetkezet a biztosítási díjösszegek tetemes leszállítását eredményezi, sőt azon okon, mert a biztosítási összegekből befolyó tiszta jövedelem a biztosító gazdák javára tartalék tőke képzésére fordítottatik, a nyereségy egy része pedig a biztosító gazdák javára esik, — a biztosítási díjtételek lejjebb szállása évről évre várható.

Mindezen indokok alapján a gazdaközönség legközvetlenebb hasznára vél tenni a közgyűlés, midőn az első magy. ált. bizt. társaság által létesítendő jégbiztosítási szövettségbe való tömeges belépést a legmelegebben ajánlja s a jégbiztosítási szövetkezet alapfeltételeinek s üzemszabályainak minél szélesebb körben megismertetésére s szövetkezeti tagok gyűjtésére az igazgatóság figyelmét különösen is felhívja. — Minthogy azonban a szövettségbe lépésnek csakis a biztosítási díjtételek tetemes leszállítása mellett lehet értelme — tekintettel azon ismeretes körülményre, miszerint az első m. ált. biztosító társaság díjtételei a többi biztosító intézetekénél ez időig kisebbek éppen nem voltak, felkéri közgyűlés a bizt. társaság debreczeni főügynökségét, hogy a szövetkezeti tagokra nézve életbe léptetendő újabb díjszabályt az egylet elnökségéhez küldje meg.

Özv. Bogdán Dénesné kérelmére, néh. Bogdán Dénes neve az alapítók közül töröltetvén, oly feltétellel, hogy a hátralék 6 frt kamatot 30 nap alatt befizesse, magának az alapítványi tőkének befizetése alól felmentetett.

Nagy Dezsőnek a mesterséges bőrgyártás megállítására vonatkozó törvényjavaslat tárgyában a földm. ministeriumhoz leendő felterjesztés iránti indítványa el nem fogadtatott.

Rosz napokat élünk, nehéz idők járnak!

Adja Isten, hogy a jövő évi közgyűlés tagjaiban gyarapodva, s jobban megszilárdulva találja gazdasági egyletünket.

Bölöni Sándor,
titkár.

Városi közgyűlés.

Rendkívüli közgyűlése volt városunknak a hó 10-én.

A megye területére vonatkozólag Szilágy megye köztörvényhatósága által alkotott ebtartási szabályrendeletnek hatályon kívül helyezése iránt, a mennyiben ily szabályzatnak r. t. városunk területén életbe léptetése a város önkormányzati jogát sérti, minthogy ily szabályzatokat saját területére nézve törvényszerint maga a város jogosult készíteni, — a m. kir. belügyministeriumhoz felebbezés intézteni határozatott.

A gymnasiumnál megüritült rajztanári állomásra Szentimrei István jelenleg a n.-bányai ipariskolánál levő rajztanár választatott meg, ki is az ipariskolánál az igazgatói teendő végzésénél és itten is a rajz tanításával szintén megbízott.

A következő 3 évre iskolaszéki tagokul Ráner Albert, Ajtay Albert, Virág Lajos, dr. Kopp Gyula, Ruszka István, Bölöni Sándor, Lukácsffy Ödön, Tamko Bertalan, Faragó Sándor, dr. Ajtai Endre, Veverán József, Krizsán Károly, Somogyi Kálmán, Hubert József, Angyal János és dr. Kálmán Ignác választattak meg; — polgármester ur megbízott, hogy az iskolaszéki tagokat — alakuló gyűlésre mielőbb hívja egybe, végre a községi iskola tanító testülete felhivatott, hogy a maga részéről is képviselőjét válassza meg.

valamijót mondani, (hála Istennek!) szellemes tószjtát azzal végezte, hogy Nagy — maradjon meg nagy-nak; Virág — virágozzék, Hulimka — hullámozzék, Diószegi pedig ezután se hagyjon egy diót se töretlen.

Józsa Gyula a Szathmáry családi „szentháromság” közül a fiut éltette, Ruszka István pedig az előfizetőket, mint a kik a lap fenntartói. — Nagy László a mi kedves és bájos munkatársunkat Bogdánovics Györgyöt, kinek szellemes tolla most pihen, de remélhetőleg azért, hogy erőt nyerjen; — Virág Lajos Paskuj Lajost az ifju kedélyű poetát. — Nagy László szerkesztő ismét Szathmáry Károlyné ő nagysága és bájos leányáért emelt poharat.

... Tessék elhinni, hogy bajos volna azt mind leírni, hogy kik és miért üritettek poharat, — pedig igazán mind megérdemelték azok, a kikért zengett az ének, — habár a vége felé kissé gixeresen is.

Igen megragadó volt azonban az a körülmény a midőn Nagy László szerkesztő dr. Kopp Gyulát köszöntötte fel, ki idegen nemzet fia, — uram bocsáss! — nimet, és ki akkor került hozzánk Bécsből, a mikor sokan jöttek onnan: gyalog és kocsin, s a gyalogosoknak elvélve „pinkli” is volt a hátán. A tisztelt doktor azon kevesek közé tartozik, a kik kocsin jöttek ide.

Egy hang: De gyalog fog elmenni!

Doktor [méltatlankodva.] Biz én maradok!

... A szónok példányképül állította fel a derék doktort azon kevés indigénák közt, kik Magyarországon élve, nem ide genek többé, hanem igazán hazafiak, magyarok!

Ellenészrevétel.

(Válasz a zilahi ev. ref. collegium 1885—86-ik tanévi Értesítőjének 5. lapján kettős * alatt tett észrevételekre.)

A zilahi államilag segélyezett polgári fiu-iskola 1885—86. tanévi értesítőjében megjelent „Adatok az intézet 1885—86-ik tanévi történetéhez” című közleményemnek a 18-ik lapon lévő első bekezdése eképpen hangzik:

„A helybeli ref. felgymn. t. előjárósága és tanári kara látva ezt, hogy t. i. a polgári iskola és gymnasium között jelenleg fennálló viszony a középiskolai törvény fentebb idézett §-ából*) kifolyólag többé fenn nem állhat, de másfelől tudva azt is, hogy saját erején a négy alsó osztályt nem képes beállítani, azonban a teljes gymnasiumot mégis minden körülmények között fentartandónak találta s hogy e czélját elérhesse, ugyancsak a középiskolai törvény 47. §-ának tekintetbe vétele mellett, — az illetékes egyházi főhatóság útján államszegélyért folyamodott, még pedig a mi polgári iskolánknak a beállítandó gymnasiumi osztályok mellett, mint főlöseges institutionnak beszüntetése és államszegélyének igénybevétele mellett.

Közleményem ezen idézett passzusának utolsó vagyis aláhuzott sorait a zilahi ev. ref. collegium 1885-86. tanévi értesítőjének t. történetírója az 5. lapon, kettős csillag alatt idézvé, a következő commentárral kísérté: „Iratott legyen e vád czélzatosan avagy kellő utánjárás elmulasztásából kifolyólag, kénytelenek vagyunk azt mint az igazsággal meg nem egyező helyreigazítani, a leghatározottabban hangsúlyozva, hogy ilyes fölterjesztést az előjáróság sohasem tett, a tanári kar pedig hivatali szervezeténél fogva sem tehetett volna.”

A gymnasium t. történetírójának ezen „helyreigazító” soraira mindenek előtt megjegyezni kívánom, hogy: „czélzatosan írni” pláne a jelen esetben, egyáltalán nem volt okom, „kellő utánjárás elmulasztásából, illetőleg a kellő utánjárás elmulasztásával írni, nem természetesen, legalább eddigi csekély irodalmi működésem erről teszem tanubizonyosságot. Jelen esetben is közleményemnek azon passusa, mely a gymnasiumi értesítőben kifogásoltatott, szerintem, authenticus forráson bázisozik. S ezen állításom bebizonyítására álljanak itt a következő sorok:

4) „A zilahi főgymnasiumot, melynek szükséglete 22,700 frtot tesz és mindössze 11,700 frt fedezetet mutathat ki, azon fontos felekezeti és nemzeti érdekeknél fogva, melyeknek szolgáltatában működik: segélyezésre az erdélyi iskolák közt első helyen hozza ajánlatba a bizottság; hogy az által megazintetve legyen azon visz-szás helyzet is, mely jelenleg ott létezik, hogy a gymnasiumnak csak 4 felső osztálya létezik, a négy alsó osztályt a polgári iskola helyettesíti, melyet az állam tart fenn. — És reméli a bizottság, hogy az állam azon évi segélyre, mely 11 ezer forintot tenne, annnyival is inkább hajlandó lehet, mert az a polgári iskolára jelenleg szükségelt kiadási költséget nem oly nagy mértékben haladja túl, a melynek viselésétől természetesen akkor megmenekül és meg lesz azintetve azon visszás helyzet és sajátosság viszony, melytől a polgári iskola és gymnasium között fennáll.”*) A conventi jegyzőkönyv ezen intézett sorából világosan kitünik, hogy a zilahi ev. ref. gymnasiumnak államszegélylyel való kiegészítése a zilahi polgári iskola évi államszegélyének igénybevétele s így beszüntetése mellett kéretett. Más-különbén ezen megtörtént és kétségsbe nem vonható tényt maga a helyreigazító ur sem igyekszik megczáfolni, a minthogy nem is lehet s így az egész rectificatio csakis abban culminál: hogy a gymnasiumnak le-

*) A középiskolai törvény 2-ik §-ának harmadik bekezdése, a melyről itt épen szó van, eképpen szól: „A 4 alsó osztály nélkül a felsőbb osztályok felállítása és fentartása meg nem engedhető.”

**) Tóth Sámuel: A magyarországi evang. reformált egyház egyetemes conventijének jegyzőkönyve. Budapest, 1885. nov. 17—25 napjain. 10. lap. 2-ik bekezdés.

Erre a doktor egy hévvel és tüzzel s bár kis-sé idegen dialectussal, de magyarul elmondott tósztnban felelt.

„Ne csodálkozzanak önök azon — mondá, — hogy én magyar vagyok: úgy érzek és gondolko-zom, mint önök; nekem olyan nevelőm volt a ma-gyar érzelmekre, mint egy P. Szathmáry Károly, (éljenzés,) kinek könyveiből tanultam én meg-ismerni a nemzet ezer buját-baját, azt a bűbajos va-rázzst, mely e földhöz kimagyarázhatlan, titkos ro-konszenvnél fogva annyi idegent fűz s a kik velem együtt éppen ennél fogva magyarrá is lesznek. Eljen az én nevelőm, P. Szathmáry Károly ó nagy-ságál!”

Vacsora közben aztán a patriarchális szokás-hoz hiven mi fiatalok Virág Lajos tenorunkkal reá gyujtottunk a nótázásra s kísértük a czigányt.

Egyszer csak magához intett Laczi bácsi s oda sugta a fülembe, hogy avizáljam azt a legszebb mé-labus dalt, a melyben annyi édes keserűség zokog, sir, hogy annál szebbet nem tudott még poéta írni eddig. Hja az abból a korból való, mikor még a mi poétáink dolmányt és magyar nadrágot viseltek, meg sarkantyus csizmát; ilyet nem lehet glace kesz-tyűvel, meg párfümös salon rokkban írni.

„... Cserebogár, sárga cserebogár...”

Csak úgy zokogott belé a Sándor hegedűje. Oda fenn az asztalfőnél pedig a régi édes emlékek s a nagy idők varázsa ragyogóvá tette az ünnepelt író arczát. Egészen megifjodott belé s dehogy ma-radt hátra a nótában.

... Bizony isten nagyon szép pillanat volt ez is s talán soha ki se szabadultunk volna az ábrán-

irt módóni kiegészítése, a mint az a conventi üléséken keresztül ment, sem a t. tanári kar, sem pedig az elő-járóság részéről nem kéretett, illetőleg „ilyes” irányu fölterjesztés sem tétetett.

Nos, legyen nyg, a hogy a helyreigazító ur mondja, — akkor egész tisztelettel és őszinte bizalommal kér-dem: vajjon a mélt. és főtiszt. convent honnan nyerte azon informatokat, ha nem az államszegélyt igénybe venni óhajtó gymnasiumot fentartó testületől, hogy a zilahi gymnasium segélyzései ügyét oly szellemben ol-dotta, a mint az a conventi jegyzőkönyvben olvasható? Mert szerintem egy oly magas testület, mint a milyen a mélt. és főtiszt. convent is, csakis realis alapon nyugvó fölterjesztések alapján hozhat, illetőleg mond-hat olyan ítéletet, mint a milyent a zilahi ref. gymna-sium kérvényének tárgyalása alkalmával a zilahi pol-gári iskoláról is mondott. Választ érdekllek várom.

Zilahon, 1886. évi szept. hó 5-én.

Fodor Dániel,

mint a zilahi polgári iskola ez évi értesítőjében megjelent „Adatok az intézet 1885—86. tanévi történetéhez” című közlemény írója.

Heti szemle.

Sándor Bulgária fejedelme már elutazott Bul-gáriából. Szófiában megható volt a bucsuzás a főbb tiszteket, a polgári kormány tagjait megölelte s töb-beket közülök megcsókolt s kijelentette, hogy mind-végig szívvel és lélekkel bolgár lesz s ha a körül-mények aként változnak, hogy Bulgáriának fegyvert kell ragadnia, első lesz a harczosok közt, ki életét is feláldozza Bulgária szabadságáért. Az országon keresztül mindenütt, a hol át haladt a nép nagy ovatiókkal fogadta. Az ország határáig főbb embe-rei kísérték el. Magyarországon, különösen Szegeden és Budapesten fogadták nagy lelkesedéssel. Buda-pesten gróf Zichy Jenő és gróf Batthyány Elemér voltak első üdvözlői. Gróf Zichy üdvözölte az egye-temi ifjúság nevében, mire a fejedelem megható sza-vakkal válaszolt. Bécsben is nagy lelkesült tömeg várta „hoch” kiáltásokkal. Elutazása előtt Bulgáriá-ban egy proclamatiót bocsátott ki, melyben jelzi, hogy az Oroszország és Bulgária közötti jó viszony helyreállításáért kénytelen a bolgár trónról lemon-dani s regensekké Stambulovot, Karavelovot és Mutkorovot nevezi ki s felhívja a népet a regensek rendeleteinek teljesítésére, nehogy a helyzet az or-szágbán bonyolultabbá váljék.

Hogy pedig a regenség törvényes alapon nyugvó legyen az erről szóló törvényt is megalkot-ták. Ezen törvények nem szólnak ugyan arról az eshetőségről, hogy bekövetkezhetik az az idő, mi-dőn a fejedelem megszűnik fejedelem lenni a nélkül, hogy meghalt volna, de annál inkább és terjedel-mesen szól a regenségről és a nemzet gyűlésekről. Lapunk szűk tere nem engedi e törvényeket csak nagyjában is közölni.

A legujabb hír szerint Bulgáriában a hely-zet nagyot változott Sándor fejedelem elutazása után, ámbár Angolország teljes erejéből oda törek-szik, hogy ne csupán ideiglenes béke alkottassék, ha-nem állandó béke biztosítására törekszik.

A mitől annyira rettegünk a kolera-nostras esetek Bpsten mind sűrűbben-sűrűbben mutatko-znak, szept. 14-én 12 ilyen eset fordult elő mely-ből 7 halálos kimenetelű volt. A tiszti főorvos is javaslatot terjesztett a polgármester elé egy jár-ványbizottság megalakítása iránt.

Különfélék.

* Fényes estély volt a f. hó 11-én P. Szath-máry Károly urnál, a mely alkalommal Walla Ferenczné, P. Szathmáry Aranka urnő, a kitünő író kedves leánya teljesítette a háziasszonyi tisztet a nála megszakott páratlan kedvességgel. A háziasszonyi tiszt ezuttal annál is inkább megillette a bájos fiatal asszonyt,

dok karjaiból, ha Kovács Pista barátunk reá nem kezd a „nemtudoménhányadik” pohár köszöntőjére, a melyeket úgy mondott el, — a szónoki hatás ked-veégt, — hogy az egyik kezében ott tartotta a füs-tőlgyő tajték pipát. A keményen kisodrott bajusza minden szóra rá verte a taktust.

... Milyen kár, hogy az ilyen éjszakára is felvirrad egyszer s aztán uj éjjel következik, a me-lyet egészen közönséges módon át kell aludnunk! Menynyivel szebbet lehet i g y ébren álmodni. . .

*

A mint a sokszor megsürgtetett tárczát a nyomda udvarán keresztül magammal szállítnám, megpillantom a mi derék nyomda-igazgatónkat, a kivel hivatásánál fogva „jó lábon” kell hogy éljek. Nagy baj volna hát szegény fejemre, ha azt a kis személyes hiúságát, a mely benne van megbántanám azzal, hogy a tósztok közül az övét véletlenül ki fe-ledném; még is szólítottam hát:

— Fiskális ur, lenne szives megmondani, hogy kiért ívott? Nem szeretném kifelejteti a referá-dából.

— Legyen nyugodt: én csak magamért ittam. (Milyen önzés!) Voltunk ott vagy hárman, a kik nem moztunk pohárköszöntőt.

... No akkor csak présbe vele: mehettt!

San(s)D'or.

mivel az estély a saját tulajdonát képező ház elegáns esinnal berendezett parkjában folyt le, mely a csaló-dásig hűen hasonlított a budapesti zugligethez. A tár-saság kedvét mindvégig fokozta a szelímes házi asz-szony figyelme, mely a vendégek szórakoztatásában ki nem fogyott a leleményességből; így csinos qui-proquo volt az is, a mely a tánczra perdült társaságot egészen készületlen találta, a midőn t. i. a második négyes hatodik figurájában a tánczosok egy-egy égő szál gyertyát kaptak a kezükbe, s a bájos háziasszony kalauzolása mellett a regényes domboldalt be kellett járniok. A titokzatos alakok így valami kísértő éji szellemekként néztek ki, a melyek közt az éj királynoit a szép tánczosnők képezték. A jelenlétökre ma-radandó emlékü estélynek az éjféli vetett végét.

* Tűz volt e hó 12-én éjjeli 10 órakor, a midőn ismét az oláh-utczában, a g. kath. ecelézsia tulajdonát képező korcsma gyult meg, mint hirlik szándékos gyuj-tás folytán. A tüzoltók Virág Lajos főparancsnok ve-zetése alatt csakhamar localizálták s most az egyszer dícséretet kell mondanunk a rendőrségre is, melynek a legközelebbi alkalomból adott leczkénk úgy látszik hasznára volt, mert ez uttal vizhordókban és segédke-zőkben nem volt hiány; dícséretet érdemel Pósa István fuvaros, ki elsőnek érkezett a tűzhöz s így a szokott jutalomra tarthat számot, továbbá: Nagy László, Hubert József, Szénágy Miklós, Finger Lajos urak is, kik szekereiket készséggel engedték át a viz-hordáshoz. E példa követése máskorra és másoknak is ajánlható.

* A jó Kajetán bácsi, hogy zenészeink haza jöttek zenészo mellett adja táncztanítási óráit, de a tanítvá-nyok létszáma oly kevés, hogy valóban csodáskozásunk-nak adhatunk kifejezést. De reméljük — most miután már zene is van, — a szülők megragadják a kínálkozó alkalmat s gyermekeiket tömegesen íratják be a még hátralevő tanítási időre.

* Tűzörség. Önk. tüzoltó egyletünk 1000-ik éji őrségi szolgálatát e hó 18-án fogja megünnepelni, a mikor is az éjjeli szolgálatot a főparancsnok vezetése alatt a tiszti kar teljesíti, ugyanakkor az egylet tagjai — saját körükben — általuk össze adakozott összeg-ből, egy kis barátságos vacsorát is rendeznek a szin-ház helyiségében.

* Közvacsora a honvédek tiszteletére. A tegnap dobergés és trombita harsogás között vonult be váro-sunkba a nagy hadgyakorlatról Zilahra igyekező 45-ik honvédszászlóalj és tisztikara. A fúradásos hadgyakor-lat megviselte ugyan a derék katonákat, de azért igen jó magatartással s elég vidám arccal masiroztak végig a városra. A fúradt vitézek némi enyhítéséről s a győ-zelmes hadakozás után járó lakomáról Geneszy Sándor polgármester gondoskodott, a midőn a legénység megvendégelésére (a városunkban lévő tartalékos tisz-teket, honvéd tisztjelölteket és leendő „népfelkelő tisztek” között) aláírási ívet indított, mely szép eredményt mu-tat fel. A tisztikar részére a tegnap egy barátságos s tánczozal egybekötött közvacsora adatott, melyről még most csak annyit, hogy jó kedvben nem volt hiány.

* Nem boszorkányság. A mult számunk valame-lyikében közölt rémes boszorkányság hírre a varsolezi tanító értesíti lapunkat, hogy a varázslat megszűnt s a kedélyek megnyugodtak, a mennyiben az aprómá-hákon a gyilkolást 16—18 éves nőcselédje — a jó is-ten tudja minő mániából követte el. Hál istennek to-hát megszűnt a dög.

* Megerősítés. A vallás és közoktatásügyi m. kir. minister, Zoványi Lajos, Nagy Albert és Viski Anna krasznaí állami elemi iskolai rendes tanítókat, jelen állásukban végleg megerősíttette.

* Gyászhir. Özvegy Fodor Józsefné született Nagy Gizella és fia Ferencz, továbbá Fodor Lázár, neje és gyermeke, Fodor Florentina férj. Vaska Jánosné és gyermekei, végül a többi közelebbi és távolabbi ro-konok nevében kasergő szívvel tudatja, hogy szerető férje, Fodor József Szilágymegye főlevéltárnoka f. hó 11-én reggeli fél 6 órakor, életének 67-ik, házassá-gának 25-ik s tisztviselőködésének 19-ik évében végel-gyengülésben elhunyt. Egy gondos férj, szerető rokon, igaz barát, szeplőtlen becsületességű ember és pontos tisztviselő nincs többé, de fenn marad emléke példa-adással az utódoknak. Hült tetemei f. hó 13-án délután 5 órakor a halottas háznál tartott rövid ima után adat-tak át az anya földnek.

Irodalom.

— Emlékeztető. A telekkönyvi betétek szer-kesztéséről szóló törvény és az arra vonatkozó rend-eletek s magyarázatok című munkámra az előfizetési határidő folyó évi szeptember 15-én lejárt; mire a n. é. közönséget emlékeztetni azon tiszteletteljes kérelem-mel van szerencsém, hogy szives pártolás által kegyes-kedjék lehetővé tenni azt, hogy ezen munkámat kiad-hassam. Előfizetési ár egy forint, mely — legczélszerű-ben postautalvánnyal — Erzsébetvárosra (Erdély) kü-lendő. Tíz előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szol-gálok. Káplány Géza, kir. törvényszéki bíró.

— A művelődés emelkedésének legbiztosabb mértéke a sajtó. A milyen a nemzet, olyan a sajtója. Ez okból örömmel tölthet el mindenkit ama nagy élénkség, mely a hazai sajtó életében mutatkozik; kü-lönösen örömet keltő akkor, a midőn oly jelenséget vet fölslnzre, mint a „Remény” szépirodalmi képes hetilap. E lap nemcsak az irodalomnak válik díszére és javára, hanem a hazai nyomdászatnak is. A „Remény” mégis a legolesőbb szépirodalmi lap. De a mi mindeneknél jobban ajánlja a lapot, azon czél, melyért e lap kiüz. E lap a magasabb irányu szépirodalom művelésére, az erkölcsi élet nemesítésére úgy van szerkesztve, hogy az a magas aristocratiát, szóval a legkövetelőbb izlést is kielégítse. Tartalma a következő: 1686—1886. (ve-zérezikk) dr. Karsch Lolliontól, Remény (költemény) Endrődi Sándortól, Isten, (költemény) Rudnyánszky Gyulától. A görös, (elbeszélés) Maszlaghy Ferencztől. Vihar után, (beszély) Balázs Sándortól. Két vándor, (költemény) Tolnai Virgiltől. Budavár visszafoglalása, (történelmi leírás.) Keleti emlékeimből. Suez (utleírás) dr. Morabitz M.-tól. Valbriant (regény) Clave Agostné-

előbb-utóbb elzúlik, elsodorja az élet. S hová? — Szülők fedjétek el szeméiteket!

Az erkölcsi súlyedés moosarába!

A legtöbb bele vész, vagy — és ez a legjobb eset ilyenkor, — öngyilkossá lesz tehetetlen gyávaságában. És vajjon nem joggal átkozzák-e meg e nyomorultak szülőiket? — Igen, szülőiket, a kik karjaikon dédelgették, elbecsülték és felnevelték őket, az „apró zsarnokokat.“ — A társadalom javára?! Nem! A társadalom romlására, — a proletárizmus, az erkölcsi súlyedés áldozatának!

S ha meggondoljuk, hogy ezek sokszor csak nem fényes tehetséggel hasznos tagjai lehettek volna a társadalomnak, — ugyan kit vonjunk értük számadásra?

... Van aztán eset, hogy az ilyen önállóság nélküli, jellemgyöngye gyermekek még is — nagy vagy, fényes állás birtokában, — a felszínen maradnak a családot alkotnak. Mit várjon most a társadalom azoktól, a kiknek nevelését ilyen kezek vezetik?

... Így terjed a kóros anyag s így plántáltatik át egy újabb családba.

Anyá! Ki legközelebb álsz gyermekedhez, ki sokszor a legtöbbször — csak saját szívedet követve — megtalálsd a helyes utat a gyermek nevelésben, jobban mint bármely nagy paedagog az ő rengeteg tudományával, — hozzád szölok:

Nevelj gyermekedet gyöngéd szeretettel, de lásd meg hibáit. Hibáiról szoktasd le őt gyöngéd tapintattal, észrevétlenül s alkalmazz szigorot is; de csak ott a hol kell s akkor a mikor kell. Ne kényeztesd: légy jó anya, de találj meg a helyes utat a meddig e jószágnek terjednie szabad. Tanítsd meg őt arra, hogy nem csak magáért él s van egy föld, a mely az ő hazája s azt szeretnie kell. Ne nevelj gyermekedből bábót, a ki még tíz éves korában is cseléddel jár az iskolába, — szoktasd önállóságra, szoktasd erélyre; de ne engedd, hogy zsarnokká legyen. Ezek szerintem a főelvek, a melyhez ezer olyan csatlakozik, a mit elősorolni lehetetlen; de a melyeknek elősorolása olyan szülőknl, kik e főbbeket szem előtt tartják nem is szükséges; a többinél pedig felesleges.

S az apák? Ők csak olvassanak továbbra is neveléstani czikkeket. . . Okoskodjanak s gyakoroljanak fő felügyeletet; de azt az anyáknak ne szabadjon észre venni. Semper Idem.

Tanítói gyűlés.

Folyó hó 20-án tartotta a sz.-somlyói kör tanítói egyesület a községi iskola egyik nagyobb termében évi rendes gyűlését. Alig egy pár kivételével, a körnek buzgó s a népnevelés magasztos szent ügye iránt lelkesült tagjai mind jelen voltak. Kezdetét vette a gyűlés Gyenge József vezetése alatt álló III-ik fiu osztály Sz. Nagy Károly „Király himnusz“-ának elneklésével. Midőn a növendékek díszeteket érdemelnek az ügyes előadásért, nem tehetjük, hogy elismeréssel ne adózzunk Gyenge Józsefnek ki ez új darabot sikeresen betanította. Bene Ambrus mint a kör elnöke tartotta megnyitóját az ügyesen s egész terjedelmében jegyzőkönyvre venni határozott megnyitó körül-belül ilyen formán hangzott:

„Mélyen tisztelt kör gyűlés, kedves tanító társaim!

Egy év ismét eltelt, egy évvel vénebbek vagyunk. El elmondhatjuk-e mindnyájan, hogy életkorunk na-

meztették. A mit ön előtt elhallgattak, azt most elmondom én. Én vágyódtam a pénze után, sir Ralph Winking pedig az ön leánya után. Összebeszéltem vele, hogy én elrablom mindakettőt. Sir Ralph látszólagos csatározás után miss Dianát tőlem elragadva önnek visszavitte volna. Ezen hőseleklű, nemes tette jutalmául ön leányát nőül adta volna hozzám. Így bezzéltük mi azt meg. Sir Ralph azonban ugy gondolta, hogy mégis csak sok lesz nekem 40,000 font s ez összeg hiányában miss Diana sokat fog veszíteni szépségéből, Hogy pedig a mellett a mentőszerep és heroismus látszatát is fenntartsa magára nézve, felfedezé önnek a titok felét. . . .“

„Sir Ralph tehát az ön bandájához tartozik!“ kiáltá a lord, ki bámulatában csak most birt szöhoz jutni.

„Csakis ez egy expeditionál, melynél ő nyerni remélt.“

„És ön nem kívánja pénzemet?“

„Nem, mert már nálam van. Mylord hü szölgáját embereim elfogták.“

„De ki értesítette önt minderről?“

„Egy igen csinos gyermek, miss Diana komornája, ki urnőjének szölgálatát bätorkodik ezennel elhagyni és velem Olaszországba utazni.“

„És sir Ralph?“ kérdé o'Brien lord.

„Nézze mylord, ott függ, a tölgfán.“

A lord felakar nézni, de John Poker veleszületett gyöngédségénél fogva, miss Diana iránt való tekintetből is, hogy őt a borzalmas látványtól megkímélje, a lovak közé csapott s a kocsit elrobogott.

„Ez aztán jól van értesülve!“ így szölt a lord hidegvérrel.

*

Nem minden vállalata sikerült ily szerencsésen John Pokernek. Két évvel később az angol igazságszölgáltatás kezébe esett és felakasztatott.

M. J.

gyobbodása által szellemileg is aránylagosan gyarapodunk. Elmondhatjuk-e különösen járás-körünkrol, hogy életének éveit számával testben, lélekben gyarapodik. Én a legnagyobb örömmel jelenthetem ki a gyarapodást, mert tagjainak száma újtagok által folyton növekszik. Ha a test növekszik s erős tagokkal gyarapodik, inkább reménylhetők, hogy a szellemi működés is — mit az erősödött test kifejti — nagyobb-nagyobb erősbödést fog mutatni. És erre szükség is van, mert a népnevelés felvirágoztatása a néptanítók vállaira szölyosodott. Ha a néptanítók nem lelkesülnek, nem küzdenek magasztos hivatásukért s nem harcolnak elszántan a kibontott zászló alatt, melyre írva van: előre! s nem igyekeznek a nevelés ügynek barátokat szerezni, s nem igyekeznek az emberiséget meggyözni arról, hogy a nevelés-ügy felvirágoztatása által — s csak ezzel párhuzamosan haladva fog nemzetünk nagygyá lenni, a nevelésügy felvirágoztatását alig várhatjuk. De ha a társadalom minden tagja kéz áldozatot hozni — tehetsége szerint — nevelés oltárára, akkor örömmel nézhetjük a népnevelés fejlődését. Hogy ez meglegyen, illetöleg hogy ezt a tanítók együttes működésök által eszközölhessék, szükséges, hogy a néptanító iránti tisztelet, szeretet és bizalom az emberiségben gyökeret verjen, mert fájdalom kevesek még népünk között a Nagy Sándorok kik el mernék mondani mint ő „Apámnak csak azt köszönöm hogy születtem, de hogy emberré lettem, azt tanítómnek köszönöm.“ Ezt azonban a társadalomtól még nem nyerhetjük meg. Ennek megnyeréséért is nekünk kell küzdeni. E munkánkban a nagyobb részt egyedül vagyunk hagyatva, mert még az állam is úgy tekinti a nevelés-ügyet, mint mostoha gyermeket, a többi édes gyermekek mindennel bővölködnek, míg ettöl az is elvétetik, a mi már egyszer neki adatott.

Ha így van ez annál több ok van arra, hogy a néptanító kötelességét kétszeresen teljesítse. Ha kettözötett erővel teljesítjük is kötelességünket, mégis csak csiga lépéssel halad az előre, ugy hogy csak évtizedek múlva érezhetik utódaink a mi munkánk eredményét.

Fel hát kedves kartársak a munkára! Haladjunk egy csiga lépéssel mai munkánk által is előre!

Üdvözölve önöket, munkánkra Istentöl áldást kérve — a gyűlést megnyitom.

Zongor Sándor nagy-falusi tanító az V-ik leányosztállyal tartott minta tanítást a történelemből, eltekintve egyes alaki hibáktól, tanítása sikerültnek nyilvánítottat. Csodálkozásuknak kell kifejezést adni, daczára, hogy a népiskolai szabályzat rendeli, miszerint senkinek nem jutott eszébe felemleni szavát a mondhatni nagyocská lányok letagezéséért. Visszának mondható, hogy egy ifju ember kifejlett s csaknem mind uri családból származott leányokat még csak tanítás közben is tegezzen, a törvénynek ily nemü merev tulhajtásait a legtöbb esetben magtöri a társadalmi élet kívánalma. Ajánljuk, hogy ez ügyet a legközelebb tartandó gyűlésen megbeszélés tárgyává tegyék. A mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatott, ellene senki nem szözlalt fel — hitelesített. Magyar Lajos varsölezi tanító értekezik „a vallásos érzelmei szölte közérköleségröl.“ A hosszú értekezésére egyszeri felolvasás után tárgyalagos reflexiokat nem tehetjük meg, annyit azonban jelezhetünk, hogy volt benne sok eszme. mi a megfigyelés és megbeszélés tárgyát képezhetne volna. Volt benne fogalmozart előidéző szavak is pl. példa helyett példázat, közember helyett paraszt ember, mert a kettö között megmehetetlen különbség van.

Gyenge József szövalta Boér Miklósnak a „Petöfi keresökhöz“ irt igen csinos költeményét, mi általános tetszéssel fogadtatott és a szövalat sikerültnek nyilvánítottat. Következett a felsöbb rendeletek felolvasása. A tisztí karban csak az a változás történt, hogy Horváth Endre lemondása következtében jegyzönek Magyar Lajos választatott meg. A legközelebbi gyűlés f. év május havában Percsenben fog megtartatni, hol is minta tanítást tart Némethy Zsigmond és Magyar Lajos. Értekezik Zoványi Lajos. A gyűlés 2 órakor ért véget.

Egyleti élet.

— A „Szölágy megyei Wesselényi-egylet“ választmányi ülése. —

Nagyon érdekes ülése volt a „Wesselényi-egylet“ központi igazgató választmányának folyó hó 20-án.

Olvasóink bizonyára emlékezni fognak, hogy a novemberi választmányi ülés egy 3 tagu bizottsághoz utasította volt az erdélyrészi kultur-egyletnek az egybe olvadásra vonatkozó meleg hangu átiratát. A bizottság tagjai közül Kerekes József és Domby Károly a „beolvadást több oknál fogva czölszerűnek és üdvösnek tartják, ennél fogva azt a választmányunk ajánlják.“ A módozatra a „W. E.“ tagjai az átirat értelmében felszölitandók lennének, hogy az alapítók 20 frt tagdíjukat 100 frtra egészítsék ki, vagy pedig szölgáljon az rendes tagsági díj 2-szer 6 évre. Éppen így „az évi 1—1 frt egészítessék ki 2—2 frtra, vagy pedig szölgáljon pártölö tagsági díj gyanánt. Azok, kik a felszölitásra záros határidö alatt igenlöleg nyilatkoznának, átlépnének az E. M. K.-Egyletbe, azok pedig, kik vagy tagadölög, vagy pedig egyáltalában nem nyilatkoznának, a már 4-ik évében járó 6 éves czöklus lejártáig a W. E. kötelékében maradnának s ezek tagdíjaira vonatkozólag az egylet szabad rendelkezési jogát fenntartaná. E czöklus lejártá után aztán a W. E. teljesen átalakulna az E. M. K. E. választmányává.“

A többség nem ajánlja az egyesülést mert tekintve a két egyesületnek alapszabályaiban tagsági díjakra vonatkozó lényeges eltéréseket, tekintve a megyében általában uralkodó szomorú anyagi viszonyokat, az egyesülést ez idő szerint nem tartja keresztölvihetőnek. Nagyon is melegen érezvén azonban az erkölcsi összeköttetés szükségességét, az ügynek ez oldalról való tanulmányozása, a módozat megállapítására fölkérte az előbbi bizottságot kiégszítvén azt Nagy László biz. taggal és a titkár.

ral. E bizottság véleménye a választmány fennebbi megállapodásával kapcsolatosan lesz a közgyűlés elé terjesztendő.

Megállapítottat ezután az egyletnek a közgyűlés elé terjesztendő költségelöirányzati javaslata az 1886-ik évre, 524 frt 12 kr és 3 drb. cs. arany bevétellel, 513 frt 3 cs. arany kiadással.

Örömmel vétetett tudomásul a szölágy-szölnoki egyházmegye mult évi öszi közgyűlésének azon határozata, melyben kijelenti, hogy az egyházmegye 100 frt alapítványi összeggel az egylet tagjai közé kíván lépni, — nemkülönben ama bejelentést, hogy városunkfia, aranyidkai bányamörvos dr. Ábrahám Márton 25 frt alapítványt tett az egyesület részére. Mindkét lelkes alapítók 5 évi egyenlö részletekben ígérte befizetni az egész összeget s az első részletet be is küldötte mindegyik. („Szölágy“-ból.)

Különfélék.

* **Felhívás.** Felhívom a lötenyészö gazdákat, hogy a gazdasági-egylet által folyó év nyarán is alakítandó ménesbe csikökat legkésöbb február 15-ig hozzám jelentsék be, mert a késöbb jelentendök csak azon esetben fognak elfogadtatni, ha a lötszám a kibérelt területre tekintettel késöbbi bejelentések elfogadhatását is lehetővé tenné. Tájékozásl megjegyzem, hogy a jelen évre oly legelő helyiségröl van gondoskodva, mely míg egyfelöl biztosan tisztességes elegendö legelőt biztosít, másfelöl vízhiánytól a legszárazabb évben sem lehet tartani és a csikök számára tágas alkalmas épületek és aljnak való szöalma, — viharok, hideg esök s hüvös éjjelekre — rendelkezésre bocsátattak. A ménes ez évben is május 1-én nyílik s tart a hó leestéig, illetve novemberig. Egy csiköért legelő és felügyeletért 10 frt fizetendő. Sz.-Somlyó, 1886. január hó 27-én. Bölöni Sándor gazd. egyt. titkár.

* **Vasutunk ügyében az engedélyezési tárgyalás ki van tűzve.** Föispánunk f. hó 22-én a közmunka- és közlekedésügyi m. k. miniszteriumtól a következö értesítést vette: 2961. sz. A méltóságod és érdektársai által tervezett nagy-károly-zilahli helyi érdekü vasut engedélyezési föltételeinek megállapítását az állandó vasut engedélyezési bizottság által kívánván tárgyaltatni, fölkérem méltóságodat és érdektársait, hogy az e részben, a vezetésem alatt álló miniszterium vasuti szakosztályában f. évi január 30-ik napján d. e. 11 órakor tartandó bizottsági tárgyalásban megjelenni sziveskedjék. Budapest, 1886. január 20-án. A miniszter helyett: Baross, államtitkár.

* **Gyanus kérogetö.** A f. hó 25-én egy marcialis tekintetü, öles termetü erőteljes 35—40 éves férfin járt házról-házra alamizsnát kérve. Azaz dehogy alamizsnát! Ez sértés volna reá nézve: segélyt, mert ő Törökországból most jön . . . most üzlet nélkül van (a betörés immár nálunk rendes iparág,) stb. Szavai korántsem a koldus könyörgése, hanem bizonyos jogos követelés hangján voltak mondva s ha itt-ott kenyérrel kínálták: „Azzal mindenütt kínálnak . . . nem kell“ . . . „Nekem pénz kell csak“ . . . — ilyen formán felelgetett vissza. Egy helyt a hol a házi gazda nem volt honn s ezt értésére adták, epés gunnyal felelt: . . . „No persze, az most sehol sincs jelen, no . . . hm“ . . . s aróában volt valami néma fenyegetödzés, a mitöl az asszonynépség csak ugy borzadozott. Egy városi hivatalnok figyelmeztette is reá az alkaptányt, ki nyomban kiküldött egy „echt“ Mihaszna Andrást, a ki roppant gyürköztött, hogy — baj lesz ebbül. Viszsa tért, persze eredmény nélkül. Világos nappal, utasítás után nem volt képes egy gyanus csavargót letartóztatni!!! Hát ilyen rendöröket tart a város?! Hisz akkor az csak tápintézet és nem egyéb. — A „törökországi jövevény“, (ki nagyon valószínű, hogy egyenes tette az itt ismétlődö betöréseknek,) pedig nyugodtan járt tovább s nagyon valószínű, hogy végzett kémszemlének eredménye e sorokkal egyszerre lát napvilágot az ujságban, vagy legkésöbb egy hét múlva. Vagy mit szöl hozzá a „rendörségi“ hivatal??

* **Közgyűlés.** A sz.-somlyói mükedvelö-társulat e hó 31-én d. e. 10 órakor a színház nagytermében évi rendes közgyűlést tartja. A gyűlés nevezetesebb tárgyai: a mult év tevékenységét előtűntetö igazgató választmányi jelentése, — alapszabály módosítás számadások vizsgálatá és tisztujtás.

— **A városunkban elhelyezett csendörség parancsnokát** — hir szerint — szölgálati kötelezettség mulasztása és hűtlen pénzkezelés miatt — e hó 23-án letartóztatták és feditet alatt Zilahra átkísérték.

* **Lapunk és a rendörség.** Mint értesültünk illetékes helyen igen zokon veszik lapunknak a rendörség elhetetlensége ellen irányzott czikkeit s erősen készülnek azokat megezáfolni. Kijelentjük, hogy bennünket nem szenvedélyes ellenszövn s csak a puszta igazság s az ebböl kifolyó hírlapiröl kötelesség vezet s ezért somminemü aprehenzio nem elég arra, hogy annak kijelentésétöl bennünket jövöre is visszariasszanak. A lap a község szölgálatában áll s annak érdekét védi s így ez irányban függetlenségét mindig megfogja övni a kiesi-nyes személyeskedés vagy személyi érdekek reá ootroy-állásátöl. Mi csak egy czöfolatot ismerünk száraz statiszticai adatainkkal szemben: tössék eleven betöröt fogni, akkor a mily busásan szörtuk igazságos gánosainkat éppen oly bőkezük leszünk a díszetben is. Különben legközelebb egy vezérezötkben fogjuk az ügyet tárgyalni s akkor részletekben kimutatjuk a baj okát is s hisszük, hogy az olvasó közönségünk tetszésével fog találkozni. A rendörség? — Az ne polemizáljon, hanem tegye a kötelességét!

* **A tasnádi casinö-egylet** február 14-én tartandó zártkörü báljának minél fényesebb sikerülhetése szempontjából nagyban folynak az előkészületek. A díszesen kiállított meghívó így szöli: Meghívöl! A tasnádi „casinö-egylet“ javára 1886. évi február hó 14-én, Tasnádon Töppe Lajos termében tartandó zártkörü casinö-bálra kívül czimzettet és családját tisztelettel meghívja a rendezöség. Személyijegy 1 frt 50 kr, családjegy 3 frt. Kezdeté 8 órakor.

tól) francziából dr. Boda István. Hegi krónika (humoros heti szemle) krónikától (Komócsy Lajostól). Irodalom. Különféle. Hymen. Gyászrovat. Tulányok. Szerkesztőségi telefon. Illustrációk: XI. Ince pápa, Lipót király, Miksa fejedelem, Lajos ögróf. Buda bevétel, egy régi török okmány. A „Remény“ előfizetési ára: egész évre 8 frt, A „Remény“ minden héten vasárnap jelenik meg 16 oldalon. Munkatársai hazánk legjelesebb írói. Szerkesztőség és kiadóhivál: Budapest, IV. Ferenciek bazára.

— Baudisz Jenő megyei árvaszéki ülnök s a „Szatmármegyei Közöny“ szerkesztőjétől előfizetési felhívást vettünk „Egyről-Másról“ cím alatt kiadandó beszély és rajz gyűjteményére. A felhívásból közöljük a következőket: „Szándékomban nem vezethet szereplési vágy, hisz a közrehoesátandó szépirodalmi dolgozatok legnagyobb része már napvilágot látott, a szerkesztésem alatt megjelenő „Szatmármegyei Közöny“ hasábjain. S hogy külön kötetben mégis kiadom azokat, ennek oka abban keresendő, miszerint egy jótékonycél anyagi segélyezését kívánom elérni általa. Ugyanis a megjele-nendő munka jövedelme, vagyis a nyomdai és postai költségek levonása után fennmaradó tiszta bevétel, a szatmármegyei női pár egyesület által Nagy-Károlyban fentartott női pariskola költségének fedezésére fog fordíttatni. A valószínűleg 11—13 ivre terjedő könyv körülbelül 16—18 rajzot, elbeszélést tartalmaz, az életből, az életnek megírva, úgy a mint a tárgy, gyakran szükségből, gyakran irodalmi kedvtelésből a vidéki lap-szerkesztő tolla alá került, korlátozva lévén a kidolgo-zás gyakran azon elv által, hogy egy heti lap tárczája legezésszerűbben akkor felel meg feladatának, ha egy számmra terjedő közleményt hoz. Bizalommal fordulok azért a t. olvasó közönséghez akkor, a midőn az „Egy-ről-Másról“ című könyv előfizetési felhívását kibocsa-tom, mert azon remény táplál, hogy a megyebeli hir-lapíró, egy megyei cultur intézmény segélyezését célzó önzetlen törekvésében támogatásra talál. A könyv ára 1 frt lesz, 6 előfizető után t. példány jár s az előfi-fetések f. évi október 1-ig a szerzőhöz küldendők. A jó tollu író ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Az „Ország-Világ“ 37. (szept. 11.) száma Budapesten közelebből lefolyt ünnepélyességről kezd igen érdekes képet közölni. Linek Lajostól 3 eredeti rajz tünteti föl a Ferenc József lovaskaszárnya zárókő letételét s valamennyi rajz központja Ó felsege, a ki-rály. Ugyancsak Linektől egy nagyobb szabásu rajz, mely Rákosi Jenő „Budavár megvétele“ című népszin-művének utolsó jelenetét tünteti föl. A többi képek Bulgáriából valók, s az államesinyben részt vett főbb emberek arcképeit is megtaláljuk, így Klement met-ropolita, Zankov, Karavelov, Grucev őrnagy és Bende-rev kapitány arcképeit. (A két utóbbit, mely még egyetlen képes lapban sem jelent meg, Strausz Adolf, az „Egyetértés“ szófiai tudósítója küldötte az „Ország-Világ“-nak.) Közlemények dolgában is gazdag a most megjelent szám. „Post festa“ címmel satirikus cikket ír Május a budapesti ünnepek hiányságáról. E számban kezdődik meg Turgenyev híres regénye: „Bazaroff“, melyet magyarban még nem olvashatott a közönség. Bródy Sándor „Színészvér“ cz. regényének folytatását hozzuk. Ezenkívül Porzsoht Kálmántól furdői történet (Tasnáról illusztrációkkal), Fülöp Árontól költemény, Simienskytól beszély, Kaposi Bélától „Magyar szinmü-vek bécsi színpadokon“, Székely Husztártól hetitárcza stb. s a rovatok. — Az „Ország-Világ“-ra az előfize-tési feltételek: jan.—decz. 10 frt, jan.—jun 5 frt, jul.—szept. 2 frt 50 kr, jul.—decz. 5 frt, Az „Egyet-értés“-sel együtt: egy évre 28 frt, félévre 14 frt, ne-gyedévre 7 frt, egy óra 2 frt 50 kr. Az előfizetési pénzket a Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársasághoz küllendők kecskeméti-utca 6 sz.

— A „Képes Családi Lapok 51. számának tartalma: Mézes hetek után. (Furdői rörténet folytatása.) Paul Árpádtól. Jó kívánság. (Költemény) Feleki Sándortól. Tizenöt forint kamatja. (Vig elbeszélés.) Gaál Móztól. Turista levél. Ooskói Ooskay Gusztávtól. Veréb kaszinó. Gallovich I. tól. Szerelem a holdban és a föld alatt. (Angol regény folytatása.) ifju Golenich Ferencztől. — Mikor a madarak. (Költe-mény) Mellyös Iréntől. — Képmagyarúzat. — Minden-féle. — Képeink: Kisértés. — Eredeti jelenet. — Érdekes olvasmány. — Melléklet: „Egy anyakönyv titkai.“ (Társadalmi regény, Kászonyi Dánieltől.) 305—320 oldal. A borítékon. Heti naptár. — Sakk-talány. — Megfejtések. — Megfejtők névsora. — Jutalmak. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések. — Előfizethetni: Méhner Vilmosnál, Budapest, IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 ki.

CSARNOK

Emlékeim.

Írta P. Szathmáry Károly.

(Folytatás.)

Hogy confessiómat folytassam, áttérek pár sorral a politikára is.

En nemzetemet most már a félszázados küzdelem után, melyben erejét kifejtette és meglehetősen önismeretre jutott, a nyugati műveltség hatásától elnemzetietlenedés tekintetében többé nem féltem. A magyar nemzet átvette a nyugati műveltség vívmányait és elég erős volt azt feldolgozni anélkül, hogy lényeges sajátágaiból kivetkőzött volna. Igaz, vannak még egyesek, kik a szomszédos németek neve mellé a régi epithetont ragasztják: de a mi egykor valódi ellenszenv kifejezése volt, most már

csak tréfát vagy együgyűséget jelez. Nemzeti nyelvünk és irodalmunk, művészetünk az utóbbi évtizedekben akkora haladást tett, hogy minket többé németekké tenni teljes lehetetlenség. Egészen más oldalról fenyeget bennünket két ellentétes áramlat, mely épen a végleteknél fogva nagyon is közel érintkezésben áll egymással. Egyik a nyugoti műveltség kinövé-seiből alakult kommunizmus, a másik a nemzetiségi eszme legdurvább kifejezése az orosz propagandában, mely amannak jelszavait vette fel s mert a valódi szabadságot nem ismeri, a szabadság jelszavait írta zászlójára.

Ez az a nagy ellenség, mely velünk együtt az európai civilisatiót is fenyegeti s mely a keleti kérdés alakjában oly óriási harcztot helyez kilátásba, mely veszélyesebb az egykori mongol hadjáratnál vagy török invasiónál, mely a socialismus és communismus szavait nem ismerte s a keresztyén világ alsóbb osztályaiban viszhangra nem számíthatott.

Az orosz-szláv propaganda világhatalmi pöf-feszkedése még a nemzetiség jelszavát is csak hi-pokrita eszközül használja fel; mert ha a nemzeti-ség eszméjét komolyan venné: akkor eszébe kellene jutnia, hogy maga a fehér czár óriás birodalma százféle nemzetiségből áll és pedig olyanokból mint a lengyel, német és finn nyugaton és a turáni népek számtalan törzse keleten, melyeket csak vér és vas tartanak leigázva.

Meglehet, hogy épen a zászlókra tűzött eszmék robbantó ereje korábban veti szét a nagy birodalmat, hogysem egész vad sulyával rá nehezedhetnék a valóli szabadságra és civilisatióra: de az is megtörténhetik, hogy e nagy harcztot még át kell küz-denie Európának; és ez óriási harczban épen úgy mint a mongolok vagy törökök ellen nekünk mint a műveltség és szabadság előőrseinek ismét a leg-nehezebb szerep jut. Azt hiszem, hogy nem egyedül állok azon öntudatos hitben, hogy mind belső, mind külső politikáinknak eme fenyegető veszedelemmel szemben kell állást foglalnia és előre látó öntuda-tos politikáinknak ezt az egyet kell főszempontul te-kintenie. Mind az a mi erre kedvezően hat, a mi-ben a magyar nemzet öntudatát ébreszti s a valódi alkotmányos szabadság elterjesztésére irányul, egy-egy lépés e nagy kérdés megoldására: minden ellen-tétes irányban elkövetett hiba balvégzetessé válha-tik nemzeti életünkre nézve. Igaz, hogy e végzetes harcznak tovább-tovább halasztása időnyerés a nem-zetnek megszilárdulására nézve és a béke napjait teljes erővel kell felhasználunk szellemi és anyagi erőnk kifejtése tekintetében. Azért nagy véteknek tartok minden oly lépést, mely különösen culturalis fejlő-désünket gátolja és ha valamely téren nincs joga-sulva a pénzügyi szempontokból való kiindulás, ez az egyetlen szempont az. Itt nem gazdálkodás, az anyagi erő megkimélése, hanem valódi pazarlása az időnek és a nemzeti erőnek; eMenben a szűkkeblű gazdál-kodási vágy, mely e téren akarja a gazdálkodás elveit meghonosítani, a legnagyobb pazarlás és könnyelműség, játék a nemzet életével. A más téren elkövetett hibákat vagy fennhagyott hiányokat egy jobb kor kipótolhatja: de ha csak egyetlen fil-lért vonunk el a nemzet közművelődésétől, vagy egyetlen perczet nem használunk fel, melyet ha-szonra fordíthatnánk, nemzeti lételünket kockázt-atjuk.

Azért nagy szerencsétlenségnek tartom, hogy a legközelebbi időben a gazdálkodási szempontok épen ez irányban akarják magukat érvényesíteni; és biztosítani merek róla akárkit, hogy e zászló alá művelt magyar ember nem sorakozik. Azért Ma-gyarország művelődésének zászló vivői nagy hibát követnek el, midőn nem birnak elég bátorsággal félretolni haladási utjokból a nemzeti műveltség előhaladásának akadályozóit; és oda nem utasítani őket az anyagi térre, hol a megtakarítások jogosul-tak lehetnek és a hibák és hiányok bármikor helyre áthetők.

Az időnyerés minden esetre csak kedvező le-het a nemzet megerősödése szempontjából: de kor-mányférfaink bölcsességétől függ megítélni, ha nincs e itt már az idő, midőn a keztyűt fölvehetjük a nagy harczra; és vajjon jövőre van-e kilátás egy alkal-masabb perczre, a midőn hátunk mögé egész Európa civilisatioja sorakozzék.

Nagyon szomorú lenne, ha az a közgazdasági válság, mely Európát fenyegeti elidegenitené mos-tani hatalmas szövetségesünket s általában megha-sonlásba hozná Európa művelt népeit; pedig meg-történhetik, hogy a kenyér kérdése annyiival köny-nyebben elfeledtetheti a fenyegető közös veszélyt, mivel épen maga az ennek ellenében fennálló fegy-veres béke épen e kenyeret egyre nehezebben meg-szerezhetővé teszi. Ezért tartom vétkesnek a legkö-zelebből létrejött vámháborukat, melyek a civili-satio közös ügyét háttérbe szorítják s a művelt nemzeteket egymástól elidegenitik talán épen ak-

kora, midőn a nagy harcztot egyesült erővel kellene megvívni: és azért üdvözléném annak az eszmének végrehajtását, hogy nyugot és közép Európa mint egy nagy közgazdasági szövetség foglaljon állást az orosz és amerikai közgazdasági veszélylyel szem-ben is.

Ez a külpolitikai fő kérdés adja az irányt meggyőződésemben belső politikánkra nézve is. Egyáltalában nincs itt az ideje, hogy épen most akár legközelebbi szövetségesünkkel Ausztriával, akár a nemzeti erő zömét képező közös hadsereggel szem-ben állásokat foglaljunk el: ellenben a nemzet fi-gyelmét épen a belső nemzeti erők egyesítésére és emelésére kell fordítani a legnagyobb kitartással; s anélkül, hogy a nemzet dicsőségét képező reminis-centiákat háttérbe szorítanók, népünket mind a szel-lemi mind az anyagi téren hangya munkára ösztö-nözni. Szaporítani az ellenségek számát akkor, mi-dőn amugy is előttünk áll egy, mely összes erőin-ket igénybe fogja venni, valóságos hazafiatlanság; sőt ha újra egy Mohácsot vagy Világost nem aka-runk előidézni, helyesebb a pártmozgalmakat is úgy intézni, hogy a belső ellentétek szemben a külső ellenséggel bármikor elsimíthatók legyenek.

Ama nagy külpolitikai kérdésen kívül, nézetem szerint minden mást háttérbe kellene népünk felvi-lágosításánál szorítani; és ugyane célból gyerme-keinket már az iskolában megtanítani a katonai moz-gásokra; nagyobb községekben mindenütt lövész egyleteket alakítani, hogy minél készebbek legyünk ama nagy feladat megoldására.

Simán kell elbánni nézetem szerint a belső nemzeti kérdésekkel is, meg kell hallgatni, ha van; a jogosult panaszt és méltányosan orvosolni a bizo-nyosan nem szándékos sérelmeket; de másfelől Ar-gus szemmel őrizni a miveltség közös ellenségének messze benyuló körmeit és vasmarokkal tiporni el azokat, a kik benn a hazában egy más ország bér-szolgáivá vagy kémeivé szegődtek.

Magyarország nem mér külön kézzel külö-böző ajku polgárainak és épen ezért nem nehéz megítélni azt, hogy e nemzetiségi panaszokban mi a való, vagy mi az álczája olyan törekvéseknek, melyek épen ellenségeinknek akarnak szolgálatokat tenni.

(Vége köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Sz. A l f o n z u r n k Bpest. Magán érdekü és ily terje-delmes reclam cikkek díjtalan közlésére nem vállal-kozhatunk, mert ebben akár el is fullasztanának bennünket amonnan fennről; s hogy még ráadásul támlappal is szolgál-junk: olyan jó bolondok nem vagyunk. Ugyan ezt az üzenetet sok más hozzánk beküldött, de ki nem adott cikkek beküldői sziveskedjenek tudomásul venni.

F. D. Zilah. Mult számunkból tárgyhalmaz miatt maradt ki. P.-szóllós-e. Biz az komám — vékonyka Nem erőltet-ted meg magadat ugy-e? Jobbat, szebbet, okosabbat!

Hirdetések.

Makk eladás.

Hatósági zár alatt levő Magura erdőség folyó évi makktermése folyó hó 29-én délután 3 órakor Sz.-Somlyó városa házánál megtartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Árverési feltételek alulírt zárgondnoknál meg-tekinthetők.

Sz.-Somlyó, 1886. szept. 14.

HALMÁGYI MIKLÓS,

108—1—2

zárgondnok.

Eladó birtok.

Somlyó-Csehi és Kerestelek közsé-gébe (Szilágy megye) Sz.-Somlyó r. t. városhoz negyed órányira mintegy 500 hold tehermentes birtok, holdját 1200 □ öllel számítva. — családi vi-szonyok miatt **szabad kézből eladó**. A birtok áll szántóföld, kaszáló, szőlő, erdő és legelőből, a legelő olyan, hogy azt szántóföldnek is lehet használni; van továbbá nádtermő rétje is és 11 telek után regále illetősége, Sz.-Somlyó városában lakház, gazdasági épületek-kei ellátva. — A tanya szintén el van látva gazdasági épületekkel.

Értekezhetni tulajdonos **Ambrus Jakab**bal Debreczenben, Széchenyi-ut-cza 1805. sz. a., esetleg Sz.-Somlyón, hol a jelzett s.-csehi birtokon gyak-ran megfordul.

107—1—3